

Plana Nàiseanta nan Eilean a thathar a' moladh

Àireamh an t-sluaigh		Amas Ro-innleachdail 1: Gus aghaidh a chur air crìonadh sluaigh agus gus dèanamh cinnteach gu bheil pròifil sluaigh fallain agus cothromach ann
Leasachadh eaconamach seasmhach		Amas Ro-innleachdail 2: Gus leasachadh eaconamach seasmhach a leasachadh agus a bhrosnachadh
Còmhdhail		Amas Ro-innleachdail 3: Gus seirbheisean còmhdhail a leasachadh
Taigheadas		Amas Ro-innleachdail 4: Gus taigheadas a leasachadh ann an Eileanan na h-Alba
Bochdainn Connaidh		Amas Ro-innleachdail 5: Gus an ìre de bhochdainn connaidh a th' aig eileanan na h-Alba an-dràsta a lùghdachadh
Ceangailteachd Didseatach		Amas Ro-innleachdail 6: Gus ceangailteachd didseatach a leasachadh
Slàinte, Cùram Sòisealta agus Sunnd		Amas Ro-innleachdail 7: Gus slàinte agus sunnd a leasachadh agus a bhrosnachadh
Leas-àrainneachdail agus Bith-thèarainteachd		Amas Ro-innleachdail 8: Gus piseach a thoirt air leas àrainneachdail agus gus dèiligeadh ri bith-thèarainteachd
Atharrachadh na gnàth-shìde agus cumhachd		Amas Ro-innleachdail 9: Gus dèanamh cinnteach gu bheil eileanan na h-Alba aig cridhe nan amasan againn gus crìoch a chur air atharrachadh na gnàth-shìde

Coimhearsnachdan
Eileanach
Cumhachdach
agus Com-pàirteachasan
Ionadail Làidir

Amas Ro-innleachdail 10:

Gus cumhachd a thoirt do choimhearsnachdan eadar-mheasgte agus àiteachan eadar-dhealaichte

Ealain, Cultar
is Cànan

Amas Ro-innleachdail 11:

Taic a chumail ri ealain, cultar agus cànan

Foghlam

Amas Ro-innleachdail 12:

Gus foghlam a bhrosnachadh is a leasachadh

Buileachadh

Amas Ro-innleachdail 13:

Gus taic a chumail ri bhith a' cur Plana Nàiseanta nan Eilean an gnìomh gu h-èifeachdach

Àireamh an t-sluaigh

Amas Ro-innleachdail 1:

Gus aghaidh a chur air crìonadh sluaigh agus gus dèanamh cinnteach gu bheil pròifil sluaigh fallain agus cothromach ann

Gus aghaidh a chur air crìonadh sluaigh agus gus dèanamh cinnteach gu bheil pròifil sluaigh fallain agus cothromach ann, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Comharraichear eileanan far a bheil crìonadh sluaigh air fàs fìor dhona gus dèanamh cinnteach gun dèiligear le feumalachdan nan eileanan sin;
- Gheibhear tuigse air a' bhuidheann aig Brexit air eileanan agus coimhearsnachdan eileanach;
- Cruthaichear plana gnìomha gus an sluaigh àrdachadh ann an coimhearsnachdan dùthchail agus eileanach agus obraichear le com-pàirtichean gus deuchainnean a dhèanamh a thaobh pileatan air an sgèile bheag;
- Obraichear le eileanaich òga gus gnìomhan a chomharrachadh a dh'fhaodadh am brosnachadh gus cumail orra fuireach anns na h-eileanan;
- Nithear làn bheachdachadh air leasachaidhean poileasaidh, mar eisimpleir, toraidhean rannsachadh 'planadh dùthchail gu 2050', nuair a thathar a' dèanamh cinnteach gun tèid feart a thoirt air feumalachdan eileanan na h-Alba le Buidheann-gnìomh a' Mhinisteir air Àireamh-sluaigh.

Gus leasachadh eaconamach seasmhach a leasachadh agus a bhrosnachadh, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Obraichear le lomairt na Gàidhealtachd is nan Eilean agus luchd-ùidh eile, a' gabhail a-steach Business Gateway, gus gnìomhan a chomharrachadh airson leasachadh eaconamach in-ghabhalach agus seasmhach ann an eileanan a stiùireadh, a' gabhail a-steach gnìomhachasan coimhearsnachd, malairt-e agus gnìomhachasan a tha a' cur feum air teicneòlas didseatach;
- Obraichear le lomairt na Gàidhealtachd is nan Eilean, Oilthigh na Gàidhealtachd is nan Eilean agus luchd-ùidh eile air an taobh a-staigh agus an taobh a-muigh gus coimhead air an dòigh as fheàrr gus dèanamh cinnteach gun tèid feumalachdan nan eilean a choileanadh anns na com-pàirteachasan eaconamach roinneil a tha a' tighinn am bàrr, a' gabhail a-steach Co-chruinneachadh na Gàidhealtachd agus nan Eilean;
- Obraichear còmhla ri lomairt na Gàidhealtachd agus nan Eilean agus prìomh luchd-ùidh eile gus dèanamh cinnteach gu bheil taic gnìomhachais agus coimhearsnachd sònraichte ann airson coimhearsnachdan eileanach gus dèanamh cinnteach gu bheil bathar agus seirbheisean freagarrach, ruigsinneach agus èifeachdach. Bidh seo a' gabhail a-steach modailean ùra agus tionnsgalach agus a bhith ag obair le solaraidhean nàiseanta gus beachdachadh air mar as urrainn do phrògraman aghaidh a chur air feumalachdan coimhearsnachdan agus gnìomhachasan ann an dòigh nas fheàrr;
- Obraichear ann an com-pàirteachas le Oilthigh na Gàidhealtachd is nan Eilean, lomairt na Gàidhealtachd agus nan Eilean gus taic a chumail ri leasachadh eaconamach seasmhach anns na h-eileanan, m.e. Àrainn Rannsachadh agus Tionnsgalachd Arcaibh agus leasachaidhean port Steòrnabhaigh.
- Obraichear còmhla ri lomairt na Gàidhealtachd agus nan Eilean gus na cothroman a tha a' tighinn a-mach às an aithisg Sgrùdaidh air Saidheans agus Tionnsgalachd "Maximising Opportunities for the Marine Economy in the Highlands and Islands" a thoirt air adhart cho math ri bhith a' cur ris an fheadhainn a tha a' tighinn a-mach às na h-aontaidhean fais;
- Taisbeanar ceannas san roinn phoblaich, a' dearbhadh gun urrainn obair agus cùrsa-beatha soirbheachail a bhith aig daoine sna h-eileanan;
- Brosnaichear àrainneachd gnìomhachais bheòthail a tha a' toirt cothrom do dhaoine farsaingeachd de chothroman eaconamach a leantainn anns na h-eileanan;
- Cruthaichear cothroman obrach agus phreantasachdan airson eileanaich òga;
- Nithear cinnteach gu bheil solar sgilean sùbailte agus freagairteach a thaobh iarrtas san àm ri teachd agus gu bheil e a' toirt comas do dhaoine cothroman a ghabhail;
- Togar air Plana Mara Nàiseanta na h-Alba gus dèanamh cinnteach gun toir iasgach agus gnìomhan eaconomach eile co-cheangailte ris a' mhuir

cothroman a bharrachd do choimhearsnachdan eileanach, ach aig an aon àm, gun tèid seo a dhèanamh ann an dòigh sheasmhach;

- Nithear cinnteach gu bheil cleachdadh fearainn seasmhach a' gabhail a-steach àiteachas agus coilltearachd fhathast a' toirt seachad obraichean agus cothroman do choimhearsnachdan eileanach;
- Obraichear còmhla ri luchd-obrach agus luchd-ùidh gus turasachd a dhèanamh nas seasmhaiche agus gus am bi i ann tron bhliadhna air fad, agus gus gnothaichean turasachd a bhiodh a' ruith fad na bliadhna a chur air dòigh thairis air barrachd eileanan, agus a bhiodh a' toirt seachad bhuannachdan eaconomach, àrainneachdail agus sòisealta;
- Nithear cinnteach gun lean croitearachd mar dhòigh gus obair a chruthachadh agus gus cothroman a thoirt do choimhearsnachdan eileanach.
- Bheirear air adhart iomairt Cead-siubhail nan Eilean, a bhrosnaicheas barrachd eileanan do luchd-tadhail, a' brosnachadh luchd-tadhail tro gach ràith agus le còmhaidhail phoblach, agus mar sin a' libhrigeadh cothroman eaconomach do choimhearsnachdan eileanach;
- Obraichear còmhla ri gnìomhachas a' bhìdh is na dighe gus an comas eaconomach aige a chleachdadh agus gus coimhead air mar a ghabhas cuid de na buannachdan aige a cho-roinn le coimhearsnachdan eileanach;
- Feuchar ri cur ris an fharsaingeachd de bhuannachdan eaconomach, sòisealta agus àrainneachdail a bhios coimhearsnachdan eileanach a' faighinn bho choilltearachd;
- Nithear ath-sgrùdadh air an Fhrèam-obrach Dealbhaidh Nàiseanta gus dèanamh cinnteach gu bheil sùbailteachd gu leòr ann airson feumalachdan nan eilean;
- Nithear cinnteach gun tèid feart a thoirt air Plana Nàiseanta nan Eilean agus seallaidhean roinneil iomchaidh anns an Ath-sgrùdadh air an Fhrèam-obrach Dealbhaidh Nàiseanta agus ann a bhith ag ullachadh Frèam-obrach Dealbhaidh Nàiseanta 4;
- Beachdaichear, rè obair ullachaidh air Plana Tasgaidh Bun-structar 2020, air a' bhuidhe aig Plana Nàiseanta nan Eilean air feumalachdan bun-structair san àm ri teachd;
- Ag aithneachadh nan seirbheisean a bhios taighean-spadaidh eileanach a' toirt seachad do na coimhearsnachdan anns a bheil iad, obraichidh sinn le com-pàirtichean iomchaidh gus na seirbheisean seo a libhrigeadh gu seasmhach ann an dòigh a bhios ion-obrachail gu h-eaconomach;
- Nithear cinnteach gu bheil reachdas agus poileasaidh a thaobh cùram-cloinne a rèir feumalachdan nan eilean.

Gus seirbheisean còmhdhail a leasachadh, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Nithear cinnteach gun tèid làn ‘dìon-eileanach’ a dhèanamh air gach poileasaidh, ro-innleachd agus seirbheis còmhdhail aig an àm seo agus san àm ri teachd gus am bi iad a rèir feumalachdan nan coimhearsnachdan eileanach;
- Nithear plana fad-ùine agus prògram tasgaidh airson aiseagan ùra agus leasachadh air puirt gus seasmhachd, earbsachd, agus comas a leudachadh agus gus eimiseanan a lughdachadh gus misneachd a thoirt do choimhearsnachdan eileanach mun dealas leantainneach againn;
- A’ cruthachadh Plana Aiseagan ùra gus cur ri lìbhrigeadh nan amasan aig ro-innleachdan nas fharsainghe aig Riaghaltas na h-Alba mar a tha air an cur an cèill ann an Ro-innleachd Nàiseanta na Còmhdhail agus anns a’ Phlana Nàiseanta seo airson nan Eilean;
- Nithear ath-sgrùdadh air buaidh Cosgais Co-ionann ri Rathad mar phàirt den ath Phlana Aiseagan, agus beachdaichear air na roghainnean poileasaidh a thaobh faraidhean aiseig san àm ri teachd a bhios a’ coileanadh feumalachdan nan eileanach agus a chumas taic ri eaconamaidhean eileanach;
- Nithear ath-sgrùdadh agus adhartachadh amalachadh eadar aiseagan agus modhan còmhdhail eile air tìr-mòr agus eileanan mar phàirt de Phlana nan Aiseagan, le sùil ri cleachdadh còmhdhail ghnìomhach, phoblach no cho-roinnte a dhèanamh nas fheàrr airson turasan slàn, no pàirtean de thursan gu no bho eileanan ann an dòigh ruigsinneach agus air prìs reusanta;
- Cruthaichear agus bheirear a-steach siostam clàraidh agus siostam thiocaidean ùr airson aiseagan Chluaidh agus Innse Gall, le comas Tiocaidean Tapaidh a chleachdadh, an àite an sgeama a th’ ann aig an àm seo;
- Cleachdar na beachdan a gheibhear anns a’ cho-chomhairle air Ro-innleachd Nàiseanta na Còmhdhail ann an ullachadh Plana Lìbhrigidh Ro-innleachd Nàiseanta na Còmhdhail a bhios a’ feuchainn ri aghaidh a chur air na diofar dhùbhlain còmhdhail a tha a’ toirt buaidh air sgìrean agus roinnean diofraichte na h-Alba, a’ gabhail a-steach eileanan;
- Dearbhar tasgaidhean còmhdhail ro-innleachdail bho na coimhearsnachdan eileanach againn tro STPR2 - a dh’fhiosraicheas cuideachd an dàrna Plana Aiseagan aig Còmhdhail Alba;
- Coimheadar air dòighean gus am feum air siubhal a lughdachadh le bhith a’ cleachdadh an t-siostam dealbhaidh gus àiteachan a bhrosnachadh a tha a’ toirt dhaoine is sheirbheisean còmhlà.

Gus taigheadas a leasachadh, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Leantar leis an dòigh-obrach againn a thaobh Taigheadas gu 2040 a leasachadh agus nithear cinnteach gu bheil e a rèir feumalachdan sònraichte nan coimhearsnachdan eileanach;
 - Nithear cinnteach gu bheil molaidhean airson riaghailtean air an cur an sàs airson àiteachan còmhnaidh air mhàl airson ùine ghoirid, gus gabhail ri suidheachadh air leth nan coimhearsnachd eileanach agus gus ullachaidhean sònraichte a chur air dòigh dhaibh far a bheil seo a dhìth;
 - Nithear rannsachadh air mar a ghabhadh maoin taigheadais nan sgìrean dùthchail agus eileanach atharrachadh san àm ri teachd gus cur ris an fharsaingeachd de roghainnean a th' ann gus taic a chumail ri leasachadh taigheadais ann an sgìrean dùthchail agus iomallach;
 - Leantar a bhith a' toirt seachad ghrantaichean do chroitèaran gus taighean croite a thogail agus a leasachadh;
 - Togar air poileasaidh làithreach gus am feum as fheàrr a dhèanamh air an stoc taigheadais uile, a' gabhail a-steach toglaichean trèigte agus roghainnean airson ceannachd èigneachail;
- Beachdaichear air na dòighean as fheàrr gus cothrom nas fheàrr a thoirt do dhaoine air dachaighean airson daoine a tha ag iarraidh fuireach no tilleadh gu coimhearsnachdan eileanach, ag obrachadh le ùghdarrasan ionadail agus luchd-ùidh iomchaidh; nì sinn sgrùdadh air na roghainnean seo uile gus seo a dhèanamh, a' dèanamh deagh fheum air na dachaighean a th' ann mar-thà agus air dachannan ùra.

Bochdainn Connaidh

Amas Ro-innleachdail 5:

Gus an ìre de bhochdainn connaidh a th' aig eileanan na h-Alba an-dràsta a lùghdachadh

Gus an ìre de bhochdainn connaidh a th' aig eileanan na h-Alba an-dràsta a lùghdachadh, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Nithear ath-sgrùdadh air mar as urrainn sgeamaichean libhrigidh obrachadh nas fheàrr aig an ìre ionadail agus air maoineachadh do choimhearsnachdan eileanach;
- Cruthaichear àrdachadh air Slat-tomhais airson na Teachd a-steach as Ìsle airson sgìrean dùthchail iomallach, bailtean beaga iomallach agus airson eileanan, leis an àrdachadh gu bhith air a dhearbhadh air leth bhuaithe;
- Cruthaichear Measadh Buaidh Coimhearsnachd Eilean air an dreachd deireannach de Ro-innleachd na Bochdainn Connaidh, a' dèanamh cinnteach gu bheil riochdairean bho ùghdarrasan ionadail nan eilean an sàs gu mòr anns an obair deasachaidh.

Gus ceangailteachd didseatach a leasachadh, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Bheirear cruth atharrachadh ann an càileachd nan seirbheisean bann-leathann a tha rim faighinn air feadh nan eileanan;
- Ùghdarraichear ceangailteachd le comas gitabit gu àiteachan eileanach air an sònrachadh, mar eisimpleir, Yell agus Sanndaigh, tro phrògram R100, le barrachd choimhearsnachdan eileanach gu bhith a' faighinn buannachd às nuair a bhios cùmhnantan air an crìochnachadh nas fhaide dhan bhliadhna seo;
- Iarrar air Riaghaltas na h-Alba prìomhachas tràth a chur air tasgadh ann an eileanan na h-Alba mar phàirt de na planaichean gus bann-leathann fibre a sgaoileadh a-mach ro 2025;
- Iarrar air Ofcom aghaidh a chur air na duilgheadasan a tha ro na coimhearsnachdan eileanach nuair a thathar a' dealbhadh riaghladh agus poileasaidhean a thaobh tele-chonaltraidh. Gairmear coinneamh le Ofcom agus riochdairean eileanach gus coimhead air mar a ghabhadh uidheaman-smachd riaghlaidh (m.e. rùpan speactraim) a chleachdadh gus cur ri còmhachadh fhòn-làimhe agus bann-leathann) agus gus dèanamh cinnteach gun tèid feumalachdan nan eileanan a thoirt fa-near do DCMS ann an leasachadh poileasaidh aig ìre na RA;
- Tro Ionad 5G na h-Alba, a' togail air na deuchainnean 5G RuralFirst a tha a' dol air adhart ann an Arcaibh an-dràsta, agus ag obair le com-pàirtichean a' gabhail a-steach Ofcom, cuiridh sinn air adhart argamaidean airson 5G dùthchail gus aghaidh a chur air an sgaradh eadar sgìrean dùthchail is bailteil a' cleachdadh teicneòlas 5G;
- Obraichear còmhla ri com-pàirteachasan ath-leumachd ionadail agus solaraichean tele-chonaltraidh gus am brosnachadh a bhith a' cuimseachadh air ath-leumachd cheanglaichean dàta gu agus bho na h-eileanan; agus
- Beachdaichear air roghainnean gus prògram sgilean didseatach a chruthachadh, a bhiodh air a dhealbhadh le coimhearsnachdan eileanach gus na feumalachdan aca a choileanadh;
- Feuchar ri clubaichean còdachaidh agus prògraman in-ghabhalach coimhearsnachd a sgaoileadh air feadh nan eilean

Gus slàinte is sunnd a leasachadh agus a bhrosnachadh, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Leantar air obrachadh le Bùird Seirbheis na Slàinte, Ùghdarrasan Ionadail agus Com-pàirteachasan Slàinte is Cùram Sòisealta gus dèanamh cinnteach gu bheil seirbheisean slàinte agus cùram sòisealta ann dhaibhsan sna h-eileanan;
- Comharraichear agus bheirear am follais deagh chleachdadh, gu sònraichte a thaobh leasachadh sheirbheisean ann an eileanan agus sgìrean iomallach eile;
- Leantar le taic a chur ri leudachadh NHS Near Me/Attend Anywhere, agus iomairtean slàinte didseatach eile, gus siubhal nach eil a dhith a lùghdachadh, agus gus an tèid barrachd cùraim a thoirt seachad air na h-eileanan;
- Obraichear le luchd-ùidh gus molaidhean a chur ri chèile airson ionad nàiseanta a stèidheachadh airson sàr-mhathas ann an àiteachan dùthchail agus iomallach ann an slàinte agus cùram sòisealta;
- Obraichear le luchd-ùidh gus dèanamh cinnteach gun ullaich sinn plana gus taic iomchaidh a thoirt dhan t-sluagh a tha a' fàs nas sine ann an coimhearsnachdan eileanach, gus am bi iad fhathast sprogail, ceangailte, a' gabhail pàirt ann an cùisean, agus gum bi deagh chothroman aca;
- Cumar taic ri ùghdarrasan ionadail iomchaidh gus goireasan spòrs a dhealbhadh agus a leasachadh air na h-eileanan a tha a rèir feumalachdan nan coimhearsnachdan;
- Brosnaichear com-pàirteachadh ann an spòrs agus gnìomhachd chorporra le bhith a' dèanamh cinnteach gu bheil prògraman nàiseanta leithid Sgoiltean Gnìomhach agus Co-ionadan Spòrs Coimhearsnachd a' frithealadh choimhearsnachdan eileanach, agus a' leantainn Sgeama Duais Siubhail Lùth-chleasaichean nan Eilean;
- Obraichear le Comhairle Arcaibh agus com-pàirtichean eile gus na Geamaichean Eileanach ann an Arcaibh ann an 2023 a chleachdadh gus leasachadh spòrs adhartachadh anns an eilean.

Gus piseach a thoirt air leas àrainneachdail agus gus dèiligeadh ri bith-thèarainteachd, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Cuirear dìon air bith-iomadachd nan eilean;
- Dèiligear ri bith-thèarainteachd ann an dòigh iomlan agus aonaichte mar dhòigh chan ann a-mhàin gus cur ri leas na h-àrainneachd, ach cuideachd gus cur ri leasachadh eaconamach seasmhach air eileanan na h-Alba;
- Stèidhichear fòram eileanach tro Zero Waste Scotland, mar phàirt de chur an gnìomh Sgeama Eàrlais Bhotail/chanaichean, gus dèanamh cinnteach gu bheilear a' toirt feart air na prìomh cheistean airson eileanan (agus coimhearsnachdan dùthchail san fharsaingeachd). Bidh am Fòram seo a' cur bheachdan a-steach, chan ann a-mhàin dhan phlana reachdail airson an sgeama, ach nì e cinnteach cuideachd gu bheil na prìomh cheistean airson coimhearsnachdan eileanach air am fighe a-steach dhan phlanadh mu bhith ga chur an gnìomh;
- Obraichear le coimhearsnachdan eileanach gus coimhead air mar as urrainn dhaibh cur dhan eaconamaidh cearcallach tro sgeamaichean pileat beag, mar eisimpleir, tro bhith a' cumail taic ri bhith a' dèanamh biadh gu h-ionadail;
- Leanar le agus ùraichear Maoin Bun-structar na Turasachd Dùthchail, a tha air buannachdan a thoirt do choimhearsnachdan eileanach tro bhith a' toirt seachad bun-structar gus cur an aghaidh na buaidh aig fàs ann an turasachd agus a' cur ri coimhearsnachdan agus àrainneachd nan eilean.

Gus dèanamh cinnteach gu bheil eileanan na h-Alba aig cridhe nan amasan againn gus crìoch a chur air atharrachadh na gnàth-shìde, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Obraichear le coimhearsnachdan eileanach gus taic a chumail ris na miannan aca a thaobh atharrachadh na gnàth-shìde;
- Obraichear a dh'ionnsaigh a bhith a' cruthachadh eileanan le eimiseanan net zero agus a bhith a' toirt seachad ceannardas air atharrachadh na gnàth-shìde;
- Cuirear planaichean freagarrachaidh seasmhach an sàs air eileanan a tha ann am barrachd cunnart bho atharrachadh gnàth-shìde, gan ceangal gu làidir ri planaichean leasachaidh airson nan eileanan sin;
- Leanar air obrachadh gu dlùth le com-pàirtichean eileanach, sealbhadair na lìonra agus an luchd-ùidh cudromach uile, gus na molaidhean a tha ann mar-thà gus ceanglaichean sgaoilidh dealain a chruthachadh ri tìr-mòr na h-Alba a chur an gnìomh;
- Obraichear le Com-pàirteachasan Seasmhachd agus solaraichean lùtha gus am brosnachadh a bhith a' cuimseachadh air seasmhachd lìonraidhean solar lùth nan eileanan;
- Obraichear le luchd-ùidh co-cheangailte ri còmhhdail gus dèanamh cinnteach gu bheil na seirbheisean còmhhdail air feadh nan eilean cho lùths-èifeachdach agus math dhan àrainneachd 's a ghabhas;
- Leanar air obrachadh gus an comas aig cumhachd ath-nuadhachail a choileanadh, an dà chuid gus cur an aghaidh atharrachadh na gnàth-shìde agus mar nì a bhios a' cur air adhart fàs eaconamach seasmhach agus in-ghabhalach;
- Obraichear le coimhearsnachdan, croitearan, tuathanaich agus uachdarain-fearainn gus coilltean a mheudachadh air na h-eileanan, ag aithneachadh amasan nas fharsainge airson cleachdadh fearainn;
- Cuirear a bhith a' coileanadh thargaidean a thaobh eimiseanan agus a' freagarrachadh ri buaidh atharrachadh na gnàth-shìde aig cridhe an obair deasachaidh air an Fhrèam-obrach Dealbhaidh Nàiseanta 4.

Amas Ro-innleachdail 10:

Gus cumhachd a thoirt do choimhearsnachdan eadar-mheasgte agus àiteachan eadar-dhealaichte

Gus cumhachd a thoirt do choimhearsnachdan eadar-mheasgte agus àiteachan eadar-dhealaichte, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Bheirear air adhart an t-Ath-sgrùdadh air Riaghladh Ionadail le COSLA gus siostam de dheamocrasaidh ionadail a chruthachadh a bhios in-ghabhalach agus a bheir deagh bhuaidh air beathannan daoine;
- Bheirear taic do phròiseasan com-pàirteachaidh gus guth làidir a thoirt do choimhearsnachdan eileanach ann an cur an gnìomh a' Phlana;
- Coimheadar air dòighean gus guth nan coimhearsnachdan eileanach a neartachadh ach a ghabhas cuideachd ris na diofairean eadar eileanan ann an dèanamh cho-dhùnidhean aig an ìre ionadail is nàiseanta;
- Geallar gun obraichear le coimhearsnachdan eileanach agus ùghdarrasan ionadail com-pàirteach ann a bhith ag ullachadh agus a' toirt a-steach Bile Cìs Luchd-tadhail Sealbhach.
- Coimheadar air dòighean gus cumhachd agus taic a thoirt do choimhearsnachdan eileanach gus cur ris an ath-leumachd aca le bhith a' cruthachadh iomairtean agus phlanaichean ionadail ann an com-pàirteachadh le Seirbheisean Èiginn na h-Alba;
- Nithear cinnteach gu bheil Oighreachd a' Chrùin Alba air a stiùireadh ann an dòigh a tha seasmach, cùramach agus cothromach, soilleir agus in-ghabhalach, gus buannachdan ionmhasail a thoirt cho math ri buannachdan sòisealta, eaconamach agus àrainneachdail fad-ùine a libhrigeadh do dh'Alba agus a coimhearsnachdan;
- Bheirear a-steach Riaghailtean a bheir comas do dh'ùghdarrasan ionadail eileanach, ann an co-chomhairleachadh leis na coimhearsnachdan aca, iarraidh air Ministearan na h-Alba reachdas a thoirt a-steach a tha a' tiomnadh foincsean dhaibh, no gun toir Ministearan na h-Alba foincsean, dleastanas no uallach a bharrachd dhaibh. Tha na Riaghailtean seo ag aithneachadh gu bheil suidheachadh gach coimhearsnachd eileanach air leth agus nach eil an aon rud daonnan iomchaidh airson a h-uile eilean;
- Nithear cinnteach gun tèid 'dion-eileanach' a dhèanamh air poileasaidhean agus planaichean a thaobh Oighreachd a' Chrùin Alba agus gu bheil manaidsèar sam bith de stòras aig Oighreachd a' Chrùin Alba a' cumail taic ri cur an gnìomh Plana Nàiseanta nan Eilean mar a bhios iomchaidh.

Gus taic a chumail ri ealain, cultar agus cànan, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Leanar le tasgadh anns na stòrasan cultarach agus eachdraidheil againn, gus dèanamh cinnteach gun tèid eileanaich a bhrosnachadh gus com-pàirteachadh ann an cultar agus na h-ealainean;
- Leasaichear, brosnachar agus cumar taic ris na tàlantan cruthachail aig na h-eileanaich agus nithear cinnteach gum bi luchd-èisteachd/amhairc nach beag aig cultar nan eileanan Albannach an dà chuid gu nàiseanta agus thall thairis;
- Cumar taic ri cànanan agus dualchainntean dùthchasach uile na h-Alba ann an dòighean a tha buntainneach ris na coimhearsnachdan far a bheil iad gam bruidhinn;
- Nithear cinnteach gu bheil na geallaidhean anns a' Phlana seo a tha a' toirt buaidh air coimhearsnachdan Gàidhlig air am fiosrachadh le, agus a rèir nan gealltanasan anns a' Phlana Cànan Nàiseanta Gàidhlig;
- Airson sgìrean aig a bheil Planaichean Gàidhlig, nì sinn cinnteach gun tèid beachdachadh air a' bhuidhe a bhios air ann am poileasaidhean agus iomairtean sònraichte airson nan eilean bhon fhìor thoiseach;
- Brosnaichear ùghdarrasan poblach agus buidhnean coimhearsnachd gus cur ri cleachdadh agus faicsinneachd na Gàidhlig;
- Brosnaichear na h-ùghdarrasan iomchaidh¹ a tha ag obair ann an eileanan far a bheil Gàidhlig ga bruidhinn gus beachdachadh air mar as urrainn dhaibh piseach a thoirt air solar Gàidhlig ann an coimhearsnachd eileanach a rèir nam foincseanan agus seirbheisean aca.

¹ Faic Leas-phàipear A de Phlana Nàiseanta nan Eilean

Gus foghlam a leasachadh agus a bhrosnachadh anns na h-Eileanan, nì Riaghaltas na h-Alba, ann an co-obrachadh le buidhnean riaghaltais agus luchd-ùidh eile, na leanas:

- Obraichear le Oilthigh na Gàidhealtachd is nan Eilean, Oilthigh Obar Dheathain agus solaraichean foghlaim eile, gus dèanamh cinnteach gu bheil farsaingeachd de roghainnean ann do dh'òigridh;
- Cumar taic ri Oilthigh na Gàidhealtachd agus nan Eilean agus e a' daingneachadh co-obrachadh le com-pàirtichean eileanach, gus slighean luchd-ionnsachaidh, tionnsgalachd agus com-pàirteachadh le gnìomhachas/luchd-fastaidh a bhrosnachadh;
- Nithear cinnteach gum faigh òigridh na h-aon chothroman air foghlam 's a gheibh òigridh air tìr-mòr na h-Alba;
- Obraichear le òigridh air feadh nan eilean Albannach gus dèanamh cinnteach gun urrainn dhaibh cur ri buileachadh a' Phlana bho thaobh foghlaim agus gus dèanamh cinnteach gun tèid an guthan a chluinntinn;
- Leanar le bhith a' cumail taic ri, agus a bhith a' brosnachadh, Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig ann an eileanan far a bheil Gàidhlig ga bruidhinn;
- Obraichidh sinn le ùghdarrasan nan eilean uile gus pròiseactan a lorg a dh'fhaodadh buannachd fhaighinn bho ìrean leantainneach de Phrògram Tasgaidh ùr na h-Oighreachd Ionnsachaidh luach £1bn a bhios a' ruith gu 2026;
- Meudaichidh sinn na co-oidhirpean againn gus toraidhean foghlaim chloinne a tha beò ann am bochdainn a chur am feabhas le bhith a' cumail taic ri ùghdarrasan eileanach/planaichean sgoiltean gus coileanadh a thogail tro phrògraman Dùbhlàn Coileanaidh na h-Alba leithid Maoineachadh Co-ionannachd Sgoilearan.

Gus taic a chumail ri cur an gnìomh èifeachdach a' Phlana agus gus na dùbhlain aig coimhearsnachdan eileanach a thuigsinn nas fheàrr, nì Riaghaltas na h-Alba na leanas:

- Cuirear pròiseas làidir air dòigh gus dèanamh cinnteach gun tèid Ro-innleachd Buileachaidh mionaideach fhoillseachadh ann an deagh àm le uallaichean airson gnìomhan agus clàran-ama air an sònrachadh gus taic a chumail ri libhrigeadh Plana Nàiseanta nan Eileanan;
- A' sònrachadh taisbeanairan airson gach Amas Ro-innleachdail ann an co-obrachadh le buidhnean Riaghaltas na h-Alba, ùghdarrasan ionadail, coimhearsnachdan eileanach agus luchd-ùidh sòisio-eaconamach stèidhichte air na slatan-tomhais SMART agus a' togail air an Fhrèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta agus na h-Amasan airson Leasachadh Seasmhach;
- Cumar sreath de bhuidhnean fòcas tro bhùithtean-obrach gus beachdachadh air na gnìomhan sònraichte a tha ceangailte ri gach fear de na 13 Amasan Ro-innleachdail anns a' Phlana agus gus an aontachadh;
- Nithear ath-sgrùdadh air faotainneachd agus feumalachd air dàta aig ìre nan eilean, agus bacaidhean nas fharsainge air seo, an dà chuid aig ìre gach eilean fa leth, agus aig ìre buidhnean eileanan, agus a' beachdachadh air a bhith a' cruthachadh seata dàta 'Eileanan na h-Alba' gus tuigse nas fheàrr fhaighinn air na dùbhlain a tha ro choimhearsnachdan eileanach;
- Cruthaichear Lionra nan Eileanach Òga le òigridh bho na h-eileanan Albannach uile, aig am bi dleastanas co-chomhairleachaidh ann an cur an gnìomh Plana Nàiseanta nan Eilean gus dèanamh cinnteach gum bi cur an gnìomh a' toirt feart air ùidhean agus prìomhachasan na h-òigridh;
- Stèidhichear Buidheann Riaghlaidh Plana Nàiseanta nan Eilean gus dlùth-sgrùdadh a dhèanamh air an Ro-innleachd Buileachaidh. Bidh tar-shealladh aig a' bhuidhinn seo air libhrigeadh Plana Nàiseanta nan Eilean agus bidh e a' toirt fios mu adhartas do Bhuidheann Ro-innleachdail nan Eilean agus do bhuidhnean eile aig a bheil ùidh;
- Obraichear le coimhearsnachdan eileanach gus dèanamh cinnteach gun tèid am plana a sgaoileadh is a thuigsinn fad is farsaing leis gach pàirt den t-sòisealtas.